

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Qui panes & pisces?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

VERSUS 5.

*Cum subleuasset ergo oculos Iesus &
vidisset quia multitudo maxima
venit ad eum, dixit ad Philip-
pum: Vnde ememus panes, ut
manducent hi?*

QVÆSTIO I.

Cur interrogat Philippum?

§. 1. Singularē est, quod Ioannes ait Philippum a Domino interrogatum; qui respondit: *ducentorum denariorum panes non sufficere, vt vnusquisque medicum quid accipiat.* Constat nobis non potest, cur Philippum interroget, nam de quouis alio queri causa posset, cur hunc potius quam illum quaestione pulsare dignetur? Coniectura est, ideo factum, quod Philippum Bethesda oriundus loca finitima accuratius nosset, & opportuna consilia suggerere posse videretur. Verum Euangelista causam reddit, & ait: *Tentans enim.* Syrus expressius: *vt tentaret.* Nempe tentatione non seductionis, sed vt cap. 3. inueniret illos dignos se. Interrogat non vt ignorata discat, sed vt discipulo adhuc rudis sibi & aliis tarditatem propriam ostendat, vt inquit Alcuinus. Nam illam ipse peritueri nondum poterat. Quinetiam, quod recte Theodoret. admonet, vt aliis ostendat, quam infirma sit fides discipulorum. Sciebat enim ille omnia quae erat factururus, imo etiam quid Philippus responsurus. Itaque cum ab retinendo populo eum dehortari conarentur, ipse & contrario, quærit illa ex quibus constet, deesse commentum: vt ad æstimandam miraculi magnitudinem animos præparet.

Versu i. quidam legunt *πλεριάδ* pro *πλεριά-*
δ, errore scriptoris, qui tamen ex Syro originem
 habet, in quo legitur *טברירוס* Teberius.

V. 4. dies festus, Græce ἑορτή, *festum*, ita & Syrus.

V. 7. modicum, Syrus חַד חַד בְּלִיל בְּלִיל Chad
chad calil calil, vnus vnus, parum parum, seu leue leue.

VERSVS 2.

*Est puer unus hic, qui habet quinq.
panes hordeaceos & duos pisces, sed
hec quid sunt inter tantos?*

QVÆSTIO I.

Qui panes & pisces?

§.1. Syrus appellat גרִיזָן gerizān, quod tortam seu placentam significat. Sic Prouerb. 6. ubi tamen per גר, non per גרִי legitur, videtur autem esse ab Hebræo גָרַם garm, quod est frangere, comminere. Hincenim farina, & quæ ex illa panis. Sic & 1. Reg. 10. Exod. 12. Genes. 18. Syrus pro eo, quod in Græco est, *eis τοσούτος*, posuit, להלֵין בלחון lehalin culhūn, ad eos omnes.

§ I. *Piscis Græcus vocat ὀψαριον ὀψαριον, quod*
est coquere, affare, pisciculos minatos fuisse constat
nam & nomen hoc diminutivum est, alioqui ὀψιον
& ὀψαριον est omne id, quod pani additur, sic Te-
rent. Adelphis, piscis vocat obsonium. Distribuit ve-
ro ex piscibus, quantum voluerunt; legendum enim
est ἡβελον plurali, non ἡβελον, voluit, quamvis non
desint libri, qui sic habent.

Verſu 10. pro ωσν: quaſi in Syro eſt: במצרים Be

menais, in numero. Versu vndecimo varia lectio est.
Græci plerique habent, *ἀδωναι τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ*
μαθηταὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν, διδόντες discipulis, discipuli vero
dyscumbentibus. Noster habet, *διδοῦντες dyscumben-*
tibus, ita quoque Syrus, multi codices græci, Cyillus,
& Theophylactus. Græcaigitur lectio variat, nostra
constans est. Colligi fragmenta iubet, ne pereant. *μὴ*
π εὐθελήσῃτε. Ne quid pereat, ita & Syrus. Cetera in
Matthæo sunt expolia.

§. 2. Indignatur hoc loco Daniel Tossanus, Catholicos verborum suorum efficacia transubstantiationem tribuere: ipse benedictioni primæ, crescit & multiplicamini, adscribere mallet.

Respondedo. Verborum non esse eam vim, neque
 si ab angelis proficerentur; omnipotentia Dei illam
 efficaciam esse, quæ in creaturis operatur secundum
 propositum voluntatis, & instrumentis virtutis
 ipsi placitum est. *Ipsè dixit, & facta sunt.* Perquam
 autem ridiculum est, ex prima benedictione, *Cresce &
 multiplicamini*; panum multiplicationem dicere exor-
 tam, illa namque benedictio rerum naturalium, atq;
 adeo animalium, & hominum incrementa sanxit,
 hæc noua panes ratione multiplicauit. Eiusdem ta-
 men potentia est, & illa, & hæc mutatio. Quæ enim
 ex nihilo fecit omnia, ex paucis etiam multa facere
 potuit. Nec hoc modo corpus Christi destrui-
 manet enim integerrimum, & natura sua sibi com-
 mensuratum, cõcinnum; loco tamen aliorum quo-
 rum corporum non adequatur, nec tamen in immensum
 funditur, aut extenditur, vt Flacciani imaginantur.
 Nec Athanasius veritatem manducationis negat, cum
 spiritalem asserit. Non enim spiritualitatem veritatis,
 sed Capernaicit lanienæ opponit, de cuius sententia
 c. 51. tractabo.

VERSUS 41.

Illi ergo homines cum vidissent quod
 Iesus fecerat signum dicebant:
 Quia hic est vere propheta, qui
 venturus est in mundum.

QVÆSTIO I.

Quis miraculi effectus?

5.7. **D**plex describitur. Nam primo vocatur prophetam, non quemis, sed *rex* *ezekielus* venientem, seu qui venturus erat, de Messia enim loquitur. Deinde venire, & rapere cum ac regem facere cogitabant. Prophetam quidem fore Messiam ex Deut. 18. 15. constabat. Quomodo autem venturus *Quem* erat, si iam aderat? in Græco quidem textu quæstio *veniens* nem non habet loquendi modus, nec in Syro, est e. *veniens*. *ezekielus* enim *קמקל* *veniens*. At noster *ezekielus* interpretatur qui venire debebat, aut loquitur de toto Christi officio, venisse credebant, ideo applaudunt, sed venturum ad perfectum redemptionis opus expectabant. Augustinus tract. 24. in Ioannem. *Albus* *fructus* *ideo* *Christum* *prophetam* *putabant*, *quia* *super* *ferum* *de-* *cumbent*. Erat autem ille Dominus prophetarum, implet prophetarum, sanctificator prophetarum, sed & propheta, nam & Moysi dictum est; suscitabo ei prophetam similem tui. Similem secundum carnem, non secundum malitiam.

Quod si quis *μῆναι* esse interpretetur, ut more
consueti loquantur, eos imitati, qui Messiam ventu-
rum dicebant, non repugno.

§. 2. Nunc Iudæorum nonnulli Messiam fore prophetam negant, & locum Moſis, de quo is propheta fuit, inter-